Δρ. Μαρία Πριδρόμου
Δρ. Γεράσιμος Παπαναστασάτος
1. Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας Κύπρου
2. Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων ατόμων ΚΕΘΕΑ Ελλάδος

Εισαγωγή: Τα παιδιά και οι έφηβοι που αναπτύσσονται σε οικογενειακό περιβάλλον με προβλήματα που σχετίζονται με τη χρήση ψυχοδραστικών ουσιών (νομίμων και παράνομων), τη μακρόχρονη συστηματική ή περιστασιακή αναγκαστική απουσία γονιών εξαιτίας προβλημάτων υγείας (σωματικής και ψυχικής) η και αναγκαστικής απομάκρυνσης λόγω νομικών προβλημάτων των γονιών τους (φυλάκιση) είναι εκτεθειμένα σε συνθήκες που ευνοούν τον κοινωνικό αποκλεισμό ως αποτέλεσμα της αποστέρησης της γονεϊκής φροντίδας. Στις περιπτώσεις αυτές το σχηματικά ελλειμματικό οικογενειακό πλαίσιο που αποτελεί το πρωτογενές στοιχείο της κοινωνικοποίησης και της απρόσκοπτης ανάπτυξης και υποστήριξης των παιδιών διαταράσσεται και η αναπτυξιακή τους πορεία μπορεί να συνδέεται με πολλούς κινδύνους κοινωνικής απόκλισης.
Σκοπός: Σκοπός της παρουσίασης είναι να αναδειχθούν η μέθοδος εντοπισμού του πληθυσμού στόχου και η παράλληλη προσπάθεια της εκτίμησης αναγκών του με παράλληλη εστίαση στη μεθοδολογική προσέγγιση του λειτουργικού μοντέλου της παρέμβασης τόσο στα παιδιά όσο και στο οικογενειακό περιβάλλον.
Μεθοδολογία: Με τη μέθοδο χιονοστιβάδας και με αιχμή τις υπηρεσίες που πρώτα αντιλαμβάνονται τα παιδιά που πληρούσαν τα κριτήρια που έθετε το πρόγραμμα, έγινε πρώτη επαφή με τους γονείς ή τους έχοντες την επιμέλεια που έδωσαν μετά από ενδελεχή ενημέρωση τη γραπτή συγκατάθεσή τους για τη συμμετοχή των παιδιών σε ένα πρόγραμμα υποστήριξης βασισμένο σε τέσσερις άξονες: ψυχολογική υποστήριξη, εκπαιδευτική υποστήριξη, συμμετοχή σε οργανωμένες αθλητικές δραστηριότητες και δραστηριότητες δημιουργικής ανάπτυξης. Η υποστήριξη ανάλογα με την αξιολόγηση των αναγκών όπου ήταν αναγκαίο διευρύνθηκε στο οικογενειακό περιβάλλον
Αποτελέσματα: Περισσότερα από 80 παιδιά ηλικίας από 6 μέχρι 14 ετών συμμετείχαν στο πρόγραμμα. Από τα πρώτα αποτελέσματα η μέση ηλικία (mean age) των αξιολογημένων περιπτώσεων ήταν 9,6 ετών, με διάμεσο (median) τα 9 έτη και επικρατούσα τιμή (mode) τα 8 έτη. Τα περισσότερα (80%) ήταν παιδιά κυπριακής υπηκοότητας. Ένα στα τρία παιδιά ζούσε σε μονογονεϊκή οικογένεια με γονείς χωρισμένους και 14% είχαν βιώσει την απώλεια γονέα λόγω θανάτου, 4% από τα οποία και των δύο γονιών. Ο αρχηγός του σπιτιού που διαβούσαν τα παιδιά σε ποσοστό 53% ήταν άνεργος και οι σύντροφοι τους όταν υπήρχαν ήταν άνεργοι σε ποσοστό 72%. Το 41% ήταν καθόλου ή λίγο ικανοποιημένο από τις συνθήκες της ζωής τους, και σε ποσοστό 51% παρουσίασαν ανάγκη εκπαιδευτικής υποστήριξης για το σχολείο. Η μητρική φιγούρα είχε σοβαρά προβλήματα σε ποσοστό 13,7% με τη χρήση παρανόμων ουσιών και 31,4% με ψυχιατρική διαταραχή. Η πατρική αντίστοιχα παρουσίαζε προβλήματα με τα ναρκωτικά σε ποσοστό 13,7%, με το αλκοόλ 27,5% και 11,8% ψυχιατρικά προβλήματα.

Συζήτηση: Τα πρώτα αποτελέσματα δείχνουν ότι υφίσταται ένα πληθυσμός παιδιών υψηλού κινδύνου με σοβαρά προβλήματα κοινωνικής ένταξης, προβλήματα στη σχολική κοινότητα και διαβιώντας σε συνθήκες παραμέλησης. Ένα πρόγραμμα που θα φροντίζει για την ευαλωτότητα αυτών των παιδιών είναι σημαντικό για να αμβλύνει το στιγματισμό και τον υψηλό κίνδυνο αποκλεισμού και απόκλισης και απαιτείται να δραστηριοποιείται με υπηρεσίες που καλύπτουν το σύνολο της γκάμας των αναγκών των παιδιών. Σημαντική ωστόσο μέριμνα χρειάζεται και για τους ενήλικες της οικογένειας οι οποίοι πολύ συχνά

βιώνουν δικά τους αποκλειστικά προβλήματα (σωματικής και ψυχικής υγείας και αποκλεισμού).

Λέξεις Κλειδιά: Πρόγραμμα Πρόληψης, Εξάρτηση, Οικογενειακό περιβάλλον, παιδιά υψηλού κινδύνου, κοινωνική απόκλιση